

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ב"ה

תיק 1179490/7

בבית הדין הרבני הגדול ירושלים
לפני כבוד הדיינים:
הרב שלמה שפירא

המערערת: פלונית
נגד
המשיב: פלוני

הנדון: המדדים והשיקולים המכריעים בבקשה לעיכוב ביצוע

החלטה

לפניי בקשת המערערת לעיכוב ביצועה של החלטת בית הדין האזורי, שעליה ערערה המערערת, שעל פיה יש להעביר את מניותיה שבחברה שבבעלות הצדדים לידי המשיב.

הבקשה, יש לומר, מכמירת לב. המערערת מתארת מנקודת מבטה באופן קודר למדי את חששותיה כי לאחר העברת המניות לידי המשיב יעברו הללו ואולי גם יתר מניות החברה לידי צדדים שלישיים או יאבדו את ערכן עקב ניצולו של המשיב את השליטה שתהיה לו בחברה וניהולו אותה באופן בלתי-אחראי או באופן שבו ישרתו החברה והונה את צרכיו וחובותיו של המשיב.

אם כך יקרה, סבורה המערערת, הרי שגם אם לעתיד לבוא יתקבל ערעורה ויפסק כי על המשיב להחזיר לה את המניות או את תמורתן – לא יהיה לה מהיכן לגבות חוב זה או שהמניות שתקבל בחזרה יהיו חסרות ערך.

המערערת מוסיפה גם לטעון כי המצב שייווצר עם העברת המניות יותיר אותה ללא ההון – החלק בחברה, אבל עם האחריות לחובותיה של החברה.

עוד טוענת המערערת: אם סבור בית הדין כי לא יהיה נזק בהעברת המניות לידי המשיב שכן במידת הצורך אפשר יהיה להחזיר את הגלגל אחורנית (ושלא כאמור), הרי שהוא הדין והוא הטעם שלא יהיה נזק אם יוותרו המניות בידיה בינתיים – עד להכרעת בית הדין בערעור.

אכן, בקשה מכמירת לב ותחזית קדורנית, כאמור. דא עקא: עיון בהחלטות בית הדין קמא מלמד כי טענות מעין אלה הועלו אף בפניו, ובית הדין – שלא כפי שהוא מוצג בכתבי טענותיה של המערערת כמי שמקפח אותה ואת זכויותיה – לא הקל בהן ראש:

ביום כ"ט בסיוון התשע"ט (2.7.2019) הבהיר בית הדין בהחלטתו כי הומצא לתיק בית הדין דוח של החברה – עדכני למועד ההסכם שבין הצדדים – והורה לנתבעת (מערערת דנא) לבחון אותו בעשרים ואחד הימים שלאחר מכן ולהגיש לבית הדין את טענותיה בדבר הברחות והעלמות מנכסי החברה על בסיס דוח זה, עוד הורה בית הדין באותה החלטה כי בתוך אותם עשרים ואחד יום תפנה הנתבעת לבנק ישראל כשבידה צו לגילוי מסמכים שייתן בית הדין ושתכליתו לוודא כי אין לחברה חובות נוספים שהנתבעת תמצא עצמה נושאת בהם גם שעה

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

שלא תהיה עוד בעלים של חלק מן החברה. בית הדין קבע כי רק לאחר שיווכח כי אין ממש בחששותיה של הנתבעת יורה אכן על העברת המניות.

ביום ח' באב התשע"ט (9.8.2019), היינו בחלוף עשרים ואחד הימים האמורים כמעט פעמיים, נתן בית הדין החלטה נוספת – היא ההחלטה המורה על העברת המניות בפועל ושעליה הוגש הערעור, ובה קבע בין השאר:

למרות חלוף הימים שנקבעו, ולמרות [...] צווי גילוי ופסיקתאות נוספים כבקשתה, ולמרות [...] ארכה נוספת [...] עד לרגע זה לא הונחו לפני בית הדין מסמך או ראיה כלשהם המבססים את חששותיה של הנתבעת.

מאידך גיסא, השיהוי בהעברת המניות עלול ליצור נזק בלתי־הפיך לחברה בהיות התובע מנוע מלהוציא כספים לצורך משכורות ופעילות החברה. גם הבנק 'לוחץ' על החברה.

לאור האמור ולאור ההחלטות הקודמות שבהן קבע בית הדין כי הסכם הגירושין בין הצדדים שריר וקיים, ועל פיו יש להעביר את בעלות החברה כולה לידי התובע [...] ולאור העובדה שהאישה הנתבעת לא שיתפה פעולה עד היום בהעברת המניות [...] והיות שכעת נתברר שהחששות שהעלתה אינם כאלו שיש לחוש להם, ואם כן אין זה אלא עיכוב סרק ללא תועלת, בית הדין מורה על מינוי בא כוח האיש עו"ד משה יצחק הלוי לכונס נכסים לצורך העברת כל המניות [...]

המערערת מערערת כאמור על החלטה זו – וזה כשלעצמו כמובן לגיטימי, אולם כידוע על דרך כלל אין ערכאת הערעור מתערבת בקביעות העובדתיות של ערכאה קמא, ועל אחת כמה וכמה בקביעת עובדות ממין אלה שתוארו ברישא של הפסקה המצוטטת מהחלטת בית הדין...

גם עיון בתיק בית הדין מלמד כי אכן אלה העובדות:

המערערת קיבלה את ההזדמנות להגיש לבית הדין אסמכתאות שיבססו את החששות שלהם טענה לפניו ושללהם טוענת היא עתה בבקשתה לעיכוב הביצוע, אך לא ניצלה הזדמנות זו.

קשה אפוא להניח שאכן יש יסוד לחששותיה – מי שיש לחששותיו יסוד אמיתי ממצאי לבית הדין את המסמכים הדרושים כדי לבסס את חששותיו ולו באופן חלקי. מסתברת יותר קביעתו של בית הדין כי אין מדובר בחששות כנים אלא בעיכובי סרק.

אולם גם אם לא נקבע כך נחרצות ונניח כי למרות כל האמור אכן קיימים חששות כלשהם, עדיין אין למערערת להלין בעניינם אלא על עצמה – על שלא הביאה לבית הדין את המסמכים שיבססו את חששותיה, ונציין כי גם בבקשתה הנוכחית לא מצאנו כאלה. אי אפשר להשתית בקשה לעיכוב ביצוע על הפרחתן של אמירות בעלמא לחלל האוויר, ועל אחת כמה וכמה משנתבקשה כבר הבאת האסמכתאות לאותן אמירות ולא נעשה דבר בעניין זה.

אשר לדברי המערערת כי כשם שלא ייגרם – אם לא ייגרם – לה נזק מביצועה המיידית של החלטת בית הדין, כך גם לא ייגרם נזק למשיב מעיכובה והשהייתה: המענה לטענה זו כלול גם הוא בהחלטת בית הדין קמא שפירטה את הנזק העשוי להיגרם לחברה אם לא יועברו המניות בהקדם. מובן שקביעה זו גם היא עשויה להיות נתונה לערעור, אלא שלא מצאנו בדברי המערערת השגה עניינית על הנמקתו של בית הדין בעניין זה.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

נוסיף ונאמר עוד: בקשתה של המערערת יוצאת מנקודת הנחה שאם תוצאת המאזן בין נזקיה בקיום ההחלטה למול נזקי המשיב בהשהייתה תהיה אפס, המשמעות היא שיש לעכב את הביצוע. ולא היא.

הנחת המוצא היא שהחלטה שיפוטית יש לקיים, וזאת אף אם מוגש עליה ערעור. עיכוב ביצועה של החלטה שיפוטית הוא היוצא מן הכלל והוא מתבסס ונקבע על יסודם של שני מדדים: (א) מאזן הנזקים העשויים להיגרם למי מהצדדים מקיום או איקיום מיידי של ההחלטה – מה שקרוי בטרמינולוגיה המשפטית "מאזן הנוחות"; (ב) סיכויי הערעור.

אמרנו "שני מדדים" וסידרנו אותם בסדר האמור – א' וב' לא באופן אקראי, רנדומלי, מפני ש"אי אפשר לקרות שני שמות כאחת" ואף לא מתוך ראיית הראשון שבהם כ'ראשון בין שווים', הסדר הוא מהותי ועקרוני:

על דין או שופט המבקש להכריע בבקשה לעיכוב ביצוע יש לבחון תחילה את 'מאזן הנוחות':

אם מאזן הנוחות נוטה חדרמשמעית למסקנה שקיום מיידי של ההחלטה יזיק למערער נזק ודאי או משמעותי בהרבה משיזיק עיכובה למשיב תהיה הנטייה לעכב את הביצוע ההחלטה ולשאלת סיכויי הערעור כפי שהם מצטיירים עם הגשתו יהיה משקל מועט בהכרעה על כך.

אם המאזן שווה – היינו אף אם היינו מניחים שנזקי המשיב מן העיכוב שווים בסיכוייהם ובגודלם לאלה שייגרמו למערערת מן הביצוע, וכאמור לעיל איננו מניחים כך – תהיה ההכרעה שלא לעכב את הביצוע, שכן הנחת המוצא היא, כאמור, שהחלטה שיפוטית יש לקיים ושכל עוד לא נסתרה ההחלטה עומדת היא בתוקפה. על הבא להוציא החלטה מסוימת מן הכלל ולבקש את עיכוב ביצועה לבסס ולהוכיח שראוי להוציאה מן הכלל, בבחינת "המוציא מחברו – עליו הראיה", מאזן שווה אינו ראיה ואינו יכול להצדיק הוצאה מן הכלל.

רק במקרים שבהם המאזן אינו שווה אך נטייתו אינה חדרמשמעית כמתואר לעיל, היינו שלשני הצדדים עשוי להיגרם נזק וסיכויי הנזק של המערער או גודל הנזק האפשרי לו גדולים מאלה של המשיב אך גם סיכויי נזקיו של המשיב וגודלם אינם מבוטלים, אזי זקוקה ערכאת הערעור להפעיל בהכרעה בשאלת עיכוב הביצוע את הממד השני: סיכויי הערעור. ככל שסיכויי הערעור נראים גדולים יותר כך תיטה הכף יותר לעיכוב הביצוע למרות שייתכנו נזקים גם מחמתו, ככל שהסיכויים קטנים יותר – תיטה הכף לאידך גיסא.

שקלול מדד הסיכויים למול מדד הנזקים לעיתים אינו מלאכה קלה, אך לא כן בענייננו:

כאמור, בענייננו אין אנו נזקקים כלל לשקלול זה, שכן: א. מראש נוטה הכף יותר לכיוון של איעיכוב הביצוע נוכח איביסוסה של המערערת את חששותיה למרות ההזדמנות שניתנה לה לבססם, ולעומת זאת דברי בית הדין בדבר הנזקים האפשריים למשיב; ב. כאמור אף כשכף המאזניים מאוזנת אין לעכב את הביצוע.

אולם נוסף ונאמר גם כי אף לו נזקקנו לשקלול זה, היה גם הוא משה את הכף ככל הנראה לכיוון של דחיית בקשת עיכוב הביצוע. החלטתו של בית דין קמא מבוססת כאמור בה על הסכם שבין הצדדים, הסכם שאף עלה גם על שולחן בית הדין הגדול בעבר ונקבע כי יש לפעול למימושו. אכן המערערת טענה טענות נגד ההסכם ולטעמה למרות הקביעה העקרונית בדבר תוקפו יש לבטלו או לבטל חלקים ממנו בשל טענות אלה ואחרות. בית הדין קמא דחה את טענותיה והיא מערערת על קביעתו. ביטולו של הסכם, על אחת כמה וכמה כזה שכבר נבחן

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

בשתי ערכאות שיפוטיות, אינו מן הדברים הקלים בעולם המשפט. אומנם אין הדלת ננעלת ורשאית המערערת לנסות את כוחה ולהוכיח את טענותיה, אולם סיכויו של ערעור שעניינו הוא החלטה הנשענת על הסכם כזה – אינם מן המשופרים, בלשון המעטה.

נמצא כי לא זו בלבד שמאזן הנוחות נראה כנוטה לכיוון של איעיכוב הביצוע, ולא זו בלבד שלו היה המאזן בלתי-נוטה לשום צד הייתה משמעות הדבר שאין לעכב את הביצוע – וללא התחשבות בשאלת סיכויי הערעור, אלא שגם המדד שאינו נצרך בענייננו, מדד סיכויי הערעור, מוסיף להטות את הכף חדר-משמעית לטובת דחיית הבקשה לעיכוב הביצוע.

קשה למצוא מקרה שבו המסקנה בדבר דחיית בקשה זו תהיה ברורה יותר משהיא ברורה במקרה זה, והכרעתי בדבר דחייה זו ברורה היא אפוא כשמש.

מסקנה ומתן הוראות

סוף דבר:

א. אני דוחה את בקשת המערערת לעיכוב ביצוע של החלטת בית הדין בדבר העברת מניות החברה שבבעלות הצדדים לידי המשיב.

ב. החלטה זו מותרת בפרסום בכפוף להשמטת פרטיהם האישיים של הצדדים.

ניתן ביום ג' באלול התשע"ט (3.9.2019).

הרב שלמה שפירא

עותק זה עשוי להכיל שינויי ותיקוני עריכה